

GİZLİLİK VE GİZLİLİĞİN ÖNEMİ

Prof. Dr. Fahrettin Özdemirci
Mehmet TORUNLAR (DAGM)
Ders Sunumu-13

E-POSTA: ozdemirci@ankara.edu.tr

WEB: <http://beyas.ankara.edu.tr>

<http://fahrettinozdemirci.com.tr>

Türk Hukukunda Gizlilik ve Sır Kavramı

- Türk hukukunda sır ve gizlilik kavramı oldukça geniş tutulmuştur.
- Sır kategorisine giren yaklaşık 50, gizlilik kategorisine giren yaklaşık 75 yasal düzenleme mevcuttur.
- Bazı düzenlemeler ise her iki kategoriye girecek şekilde kaleme alınmıştır.
- Sır ve gizlilik kavramları arasında mevzuat bazında açık bir farklılık olmayıp, çoğu kez birbirinin yerine kullanılmıştır.

Sır:

- Prof. Dr. Çetin ÖZEK'in verdiği tanımla, "Sır, bilmek hakkı olan kişiler dışında kalanların bilgiye ulaşamaması anlamına gelir."
- Bu tanımda da sır ve gizlilik kavramları aynı anlamda kullanılmaktadır.

Sır:

- Prof. Dr. Süheyl DONAY'a göre ise, "Sır, genel olarak herkes tarafından bilinmeyen ve açıklanması sahibinin şeref ve menfaatine zarar verme tehlikesi gösteren hususlar olarak tanımlanabilir."

BİLGİ GÜVENLİĞİ, GİZLİLİK, GİZLİ YAZILAR VE KURALLARI

KONUYU DÜZENLEYEN MEVZUAT

- 26/10/1994 tarihli ve 4045 sayılı Güvenlik Soruşturması, Bazı Nedenlerle Görevlerine Son Verilen Kamu Personeli İle Kamu Görevine Alınmayanların Haklarının Geri Verilmesine Ve 1402 Numaralı Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun
- Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği,
- Koruyucu Güvenlik Esasları Direktifi (Yürürlükten Kaldırıldı),
- 13/05/1964 tarihli ve 6/3048 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı,
- Başbakanlığın 01/10/1982 tarihli ve 2909 sayılı talimatı

BİLGİ GÜVENLİĞİ

BİLGİ

- Bilgi kavramı konumuz açısından; Kamu idare ve kurumları ile yerel yönetimler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üniversiteler tarafından, askeri, istihbari, dış ilişkiler, teknolojik, bilimsel, ticari ve diğer alanlarda üretilen ve bilgiyi üreten idare ve kurum tarafından, çok gizli, gizli, özel, hizmete özel ve tasnif dışı gizlilik dereceli olarak tasnif edilen bilgiyi ifade eder.

BİLGİ GÜVENLİĞİ

- Bilgi güvenliği kavramı ise; Ulusal güvenliği ilgilendiren, yetkisiz ellere geçtiği takdirde, Devlet ve kamu kurum ve kuruluşlarının, yerel yönetimlerin, kamu kurumları niteliğindeki meslek kuruluşları ve üniversitelerin faaliyet alanlarında güvenliklerini tehlikeye sokabilecek veya Devlet ve yukarıda belirtilen kurum ve kuruluşlar aleyhine kullanılabilir, o kurum ve kuruluşlar tarafından, çok gizli, gizli, özel, hizmete özel ve tasnif dışı gizlilik derecelerinde tasnif edilen, belirlenen ve işaretlenen bilgiyi, üretim, kullanım, işleme, saklanma, nakledilme ve imha sırasında yetkisiz kişilerin erişimine ve olası her türlü fiziksel ve elektronik müdahaleye karşı korumaya, bilgiye erişim ve kullanıma ait usulleri açık şekilde belirlemeye ve bilgiyi gerektiğinde hazır bulundurmaya yönelik tedbirleri ifade eder.

- Bilgi güvenliğinin sağlanması;
- Gerek görülen yer ve tesisler içinde veya çevresinde alınan tedbirler ve koruyucu gözetim engelleri gibi aktif tedbirler yanında,
 - a) Gizlilik disiplini ve sır saklama
 - b) Bilgi ve doküman güvenliği
 - c) Muhabere ve elektronik güvenliği
 - d) Sansür
 - e) Gizleme ve kamuflaj gibi çeşitli unsurları da içerir.

- Kamu idare ve kurumlarında bilgi güvenliği girişlerde:
 - Daimi giriş kartları, (Çalışan personele verilir.)
 - Geçici giriş kartları, (Görev, iş takibi vb. için verilir.)
 - Ziyaretçi giriş kartları, (Ziyaret maksadı ile gelenlere verilir.)ile sağlanır.
- Daire içinde:
 - Geçici veya ziyaretçi kartı ile girenlerin ilgili yerlere gitmelerinin sağlanması
 - Gizlilik derecesi olan yerlere, girilmesine izin verilmeyen yerlere girmelerinin önlenmesiyle temin edilir.

- Etkin bir güvenlik için giriş kapıları sınırlı tutulur.
- Ziyaretçilerin ilk önce müracaat bürosuna uğramaları sağlanır ve ziyaretçi defterleri **iki yıl** süre ile muhafaza edilir. Eğer varsa ziyaretçinin çanta, paket v.b eşyaları kontrol edilir.
- Kamu kurum ve kuruluşlarında bilgi güvenliği: Muhafaza edilen her türlü gizlilik dereceli belge, evrak, doküman ve malzemenin düşman veya yetkili ve ilgili olmayan kimseler tarafından öğrenilmesine ve elde edilmesine engel olmaktadır.

GÜVENLİK SORUŞTURMASI VE ARŞİV ARAŞTIRMASI

- İnsan faktörü bilgi güvenliği zincirindeki en zayıf halka olarak nitelendirilmektedir. Kişiler kasıtlı veya kasıtsız olarak bilgi ağı ve kurumları tehditlere açık halde bırakmaktadır.
- Bu nedenle ilgili mevzuattaki düzenlemeler gereği gizlilik dereceli birim ve kısımlarda çalışacaklar için güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılır. Emniyet Genel Müdürlüğü ve mahalli mülki idare amirlikleri, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasını; bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşlarının gizlilik dereceli birim ve kısımlarında çalıştırılacak personel hakkında yapar.

- Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı; güvenlik soruşturmasını Milli İstihbarat Teşkilatında, kamu kurum ve kuruluşlarının gizlilik dereceli birim ve kısımlarının hiyerarşik olarak bağlı bulunduğu üst kademe yöneticilerinden müsteşar, genel müdür, vali, büyükelçi ve müstakil birim amirleri ile bunların yardımcıları ve ayrıca yurtdışı teşkilatında sürekli görevlendirilecek bütün personel hakkında, arşiv araştırmalarını ise sadece gizlilik dereceli birim ve kısımlarda görev alacaklar ile bunların bu fıkrada sayılanlar dışında kalan yöneticileri hakkında yapar.

HABERLEŞME GÜVENLİĞİ

- Haberleşme güvenliği; Ulusal güvenliği ilgilendiren ulusal bilginin, özellikle haberleşme kanallarından gönderilmesi sırasında yetkisiz kişiler tarafından elde edilmesine ve içeriğinin açığa çıkarılmasına ve diğer her türlü müdahaleye karşı alınan tüm tedbirleri ifade eder. Haberleşme güvenliği; Telli ve telsiz bütün haberleşme araçlarını kapsar.

HABERLEŞME GÜVENLİĞİ

- Haberleşme güvenliğinin sağlanabilmesi için; çok gizli konular telefonla görüşülmez. Telefon konuşmalarının dinlenebileceği konusunda bütün personel bilinçli olmalıdır. Kamu idare ve kurumlarında izin alınmadan paralel telefon bağlantısı yapılamaz.

- Açık ve kapalı metinler aynı yerde bulundurulmaz.
- Şifrelenmiş metin açık olarak gönderilmez.

- Faks üzerinden gönderilecek gizlilik dereceli bilgiler kriptolanmadan gönderilmemelidir. Kripto; Birbirleri ile haberleşen iki tarafın, haberleşmesi esnasında üçüncü tarafa bilgi sızdırmamak amacıyla bilginin gizlenmesini sağlayan sistemleri ifade eder. Örnek;

(İ X ∪ ≐ X ≐ X ≠ ** ∪ ° X ∪ ≐ X ≐ X ğ X \

↵ \ ∪ ≠ X

- Faks ile en fazla **gizli** gizlilik derecesine sahip evrak gönderilebilir.

